

Financiële consequenties externe inhuur:

Kostensoort:

Bedrag: €

Financiële consequenties opdracht/uitbesteding:

Kostensoort:

Bedrag: €

Gedeputeerde

belast met

behandeling:

Vergadering PS: 4 juni 2026

Nr:

Agenda nr:

Vergadering GS: 5 mei 2026

Nr: 823473

Onderwerp: Zeeland 2050 - strategische Rijk-regio agenda

Aan de Provinciale Staten van Zeeland

Samenvatting:

We werken als regio aan een Strategische Agenda met het Rijk. Die Strategische Agenda bestaat uit sleutelprojecten, die Rijk en regio samen willen gaan oppakken, en doorlopende agenda's die we in de komende jaren samen verder uitwerken. Het is de bedoeling dat daar een afspraak met het nieuwe kabinet over gemaakt wordt, die vervolgens door alle partners wordt bekrachtigd. Het college vraagt de ruimte van PS om, als één van de regionale partners, aan de hand van de huidige schets van de strategische agenda, samen met het Rijk te komen tot een Strategische agenda zoals hierboven beschreven. Daarmee kunnen we als eerste (of een van de eerste regio's) invulling geven aan de passage in het coalitieakkoord, waarin staat dat het Rijk samen met regio's aan Strategische agenda's wil werken. Na de zomer van 2026 kan het resultaat daarvan door (o.a.) PS kan worden vastgesteld.

Wat willen we bereiken?

Ons doel

Het rapport "Elke regio telt!" schetst hoe in grote delen van Nederland de brede welvaart onder druk staat: overheidsvoorzieningen zoals zorg en onderwijs hebben te maken met schaalvergroting en personeelstekorten, supermarkten en winkels verdwijnen, verenigingen komen steeds moeilijker aan bestuursleden en vrijwilligers. De wisselwerking daartussen leidt tot een spiraal van verschraling. Het rapport beschrijft ook hoe die ontwikkeling een gevolg is van de huidige – op zich begrijpelijke – beleids- en investeringslogica van het Rijk. Die is samen te vatten als het uitgaan van efficiëntie op de eigen doelen per departement, waardoor de investeringen en de aandacht altijd de grote getallen volgen.

In die situatie, die in Zeeuws-Vlaanderen zeer aantoonbaar speelt, maar ook de rest van Zeeland bedreigt, zijn er maar twee opties: óf zo goed mogelijk omgaan met steeds verder wegzakken in die spiraal van verschraling door het steeds verder verliezen van voorzieningen, óf proberen die trend krachtig om te buigen. De enige manier om dat laatste te doen, is zorgen dat we meer (jonge) inwoners krijgen. Om te zorgen dat we de personeelstekorten die nu al spelen in de zorg en binnenkort ook in de industrie (30% van de Zeeuwse beroepsbevolking gaat de komende 10 jaar met pensioen) kunnen oplossen. Om te zorgen dat er vitale leefgemeenschappen blijven. Om te zorgen dat het leven in Zeeland goed blijft.

Het perspectief Zeeland 2050 schetst daar een vergezicht voor: ons profileren als clean energy port (waar onze sterktes liggen), eigen jongeren vasthouden en jongeren van elders aantrekken door een magneet voor talent te worden én te zorgen dat meer mensen hier willen en kunnen wonen, door kernen te versterken en de steden aantrekkelijker te maken. Dat betekent ook het investeren in onze primaire kwaliteiten op gebied van natuur, landbouw, rust en ruimte.

Samen een perspectief schetsen

Er zijn heel veel partijen betrokken bij het opstellen, bijstellen en doorontwikkelen van het perspectief Zeeland 2050. Dat gaat over tientallen gesprekken en overleggen. Met overheden, met bedrijfsleven, met zorg en onderwijs, met jongeren, met Zeeuwen buiten Zeeland. Met partners uit cultuur, milieu, natuur. Met belangenverenigingen. We hebben dus ook indicaties van hoe waar maatschappelijke partners op hun manier bereid zijn mee te werken. Maar in het perspectief en de daaruit voortvloeiende schets van de strategische agenda zijn ook de wensen en bedenkingen verwerkt, die u eerder naar aanleiding van het startdocument heeft aangegeven.

De participatie-strategie is ter informatie bijgevoegd in een bijlage bij dit statenvoorstel. We zien het draagvlak met name bij bedrijven en instellingen steeds verder groeien en zien steeds meer partijen die zoeken hoe zij bij kunnen dragen.

Gezamenlijke belangen van Rijk en regio

Aan de ene kant hebben we als regio inzet van het Rijk nodig voor de stappen die wij willen zetten. Aan de andere kant hebben verschillende ministeries hun eigen doelstellingen, die niet altijd parallel lopen aan de Zeeuwse doelstellingen.

De opgave is dus om samen met het Rijk agenda's en projecten te identificeren die voor het Rijk bijdragen aan Rijksdoelstellingen, en voor ons aan onze doelstellingen.

Dat doen we in de schets van de strategische agenda, die niet alleen een uitwerking is van het Perspectief Zeeland 2050 in agenda's en sleutelprojecten, maar die inhoudelijk ook weer is verrijkt met input uit de regio. Deze schets verplicht nog steeds tot niets. Bij de vaststelling van de definitieve Strategische agenda bepaalt u, net als de gemeenteraden en het AB van het Waterschap, of u daadwerkelijk uitvoering wilt geven aan die sleutelprojecten en agenda's.

Rijk-regio samenwerking met een Strategische Agenda

In het regeerakkoord staat: *Samen met regio's werken we met strategische agenda's om grote opgaven in een gebied integraal en gezamenlijk te realiseren*. Daar staan we met dit proces goed op voorgesorteerd. Dat zorgt er ook voor dat we op een betere manier op het netvlies van Den Haag komen te staan.

Tegelijkertijd is het samen schrijven van een Strategische Agenda is een nieuw type proces, dat nog niet eerder is vertoond. Er zijn erg veel betrokkenen met allemaal eigen bevoegdheden, die op basis van gelijkwaardigheid en vrijwilligheid samen willen werken: overheden op alle niveaus, maar ook bedrijven en instellingen.

Zo'n ander soort proces is wennen, voor alle partijen, omdat de procedures die we kennen eigenlijk bedoeld zijn voor een ander type proces dan dit. Normaal gesproken is redelijk voorspelbaar tot welk resultaat een bepaalde inzet van eigen instrumenten leidt. Hier is echter sprake van een groot aantal afhankelijkheden: tussen alle partijen, maar ook tussen de effecten van stappen in verschillende beleidsdossiers. Het blijft daarom zoeken en uitproberen hoe we toch stappen kunnen zetten. Er is immers niemand "alleen" eigenaar van dit proces.

Onze inzet als regio is om met het nieuwe kabinet principe-afspraken te maken over deze strategische agenda. We voorzien dat de definitieve strategische agenda in het najaar aan u aangeboden kan worden.

	PS	Raden*
26 maart	Commissiebespreking	
april		Informerende over Zeeland 2050 in inwerkprogramma
mei		Zienswijzeprocedure in raadsproces
4 juni	Statenvergadering	
10 juni		OZO-heidag volksvertegenwoordigers
september of oktober	Strategische agenda ter vaststelling	Definitieve strategische agenda in raden

** (onder voorbehoud van eigen gemeentelijke plannen en wensen)*

Onze vraag aan u

U gaat over wat we als Provincie uiteindelijk wel of niet doen. Dus over ons provinciale aandeel in een uiteindelijke Strategische Agenda. De bijgevoegde schets van een Strategische Agenda geeft een goed beeld van de onderwerpen waarover we afspraken willen maken als regio en Rijk: wat we als sleutelprojecten zien en welke agenda's we verder uit willen werken.

Dat is nog steeds de lijn van Zeeland 2050: gezamenlijk een stip op de horizon zetten, zodat we een kompas hebben voor beleid dat we samen met het Rijk willen vormgeven.

Vanuit uw kaderstellende rol vragen wij derhalve als college de ruimte om – als één van de regionale samenwerkingspartners – langs deze lijnen met het kabinet tot een definitieve Strategische agenda te komen. Naar aanleiding van de definitieve Strategische Agenda is het – na de zomer – aan u om te bepalen of u bereid bent het provinciale aandeel daarin te leveren.

Op donderdagavond 26 maart heeft u in de commissie Strategische Agenda gesproken over de schets van de Strategische Agenda, en voor een aantal zaken meer aandacht gevraagd. Gelet op deze beraadslagingen zullen wij in het vervolgproces meenemen:

- Nauwkeurigheid en duidelijkheid in de OZO-route en ruimte voor de rol van volksvertegenwoordiging daarin;
- 75.000 woningen is geen doel op zich. We blijven dit organisch bezien;
- De integraliteit van wonen, bereikbaarheid en leefbaarheid is essentieel bij ruimtelijke ontwikkelingen – het één kan niet zonder het ander;
- Koesteren van het Zeeuwse landschappelijke karakter bij nieuwe ontwikkelingen;
- We zetten in op blijvende verbetering en doorontwikkeling van het Publiek Vervoer in Zeeland, zodat de bereikbaarheid voor alle inwoners wordt verbeterd waar je ook in Zeeland woont, werkt of studeert;
- Onderdeel daarvan is het opschalen van de hoofd OV-verbindingen in Zeeland en van en naar Zeeland als hoofdnetwerk voor dat publiek vervoer;
- Op gebied van onderwijs en onderzoek zetten we een aantal nieuwe zaken op poten, maar we versterken vanzelfsprekend ook de huidige inzet zoals het uitbouwen van de waaier mbo-hbo-wo (denk aan joint research center en delta climate center);
- U heeft gevraagd om in de agenda met het fundament te beginnen. Hier is immers heel veel inzet op nodig, die ook randvoorwaardelijk is voor andere (sociaaleconomische) ontwikkelingen;
- Visserij en landbouw, in het bijzonder ons hoogproductieve akkerbouwsector die gekenmerkt wordt door kennis en innovatie (zie ook bijvoorbeeld de Rusthoeve), zijn belangrijke onderdelen van voedselzekerheid. Deze beter benoemen als waardevol en passend bij het Zeeuwse DNA;
- Digitalisering;
- We realiseren ons dat het veiligheidsprofiel van Zeeland verandert, bijvoorbeeld door investeringen in defensie en kernenergie. En zullen hier aandacht voor vragen en hier op inzetten;
- De pijler clean energy port gaat niet alleen over kernenergie, maar kent een bredere focus op industrie en duurzaamheid.

Waarom kunnen we zien of alles bereikt is?

In het najaar van 2026 wordt een definitieve strategische samenwerkingsagenda van Rijk en regio aan alle partners ter bekrachtiging (vaststelling, instemming of anderszins) aangeboden.

Wat doen we daarvoor?

De schets van een Strategische agenda die nu voorligt, is het resultaat van ambtelijk voorwerk. Het ligt in de bedoeling om als regio met het nieuwe kabinet een afsprakenset te bekrachtigen in een samenwerkingsagenda die bestuurlijk draagvlak heeft bij alle partners.

Wat zijn de klimaateffecten?

Klimaateffecten zijn een integraal onderdeel van het toekomstperspectief en worden in afstemming met alle andere thema's verwerkt worden in de Strategische Agenda.

Wat mag het kosten?

De kosten op dit moment betreffen personele inzet en middelen voor procesondersteuning. Het ligt in de bedoeling dat na de strategische agenda wordt doorgewerkt naar een investeringsagenda, waarin ook financiële afspraken worden gemaakt.

Financiële consequenties externe inhuur: geraamd op (kostensoort)

Communicatieparagraaf

De regio (gemeenten, waterschap en Provincie) en de Rijksoverheid willen samen afspraken maken over de toekomst van Zeeland. Die afspraken worden gebaseerd op nationale doelen, maar ook op de doelen van de Zeeuwse overheden en passend bij het perspectief Zeeland 2050. Voordat de gesprekken met het kabinet starten, geven Provinciale Staten de inhoudelijke kaders mee.

Wij stellen u voor te besluiten overeenkomstig bijgevoegd ontwerp-besluit.

Gedeputeerde Staten,

H.M. de Jonge, voorzitter

Drs. M.C.J. Franken, secretaris-algemeen directeur

Onderwerp:

Zeeland 2050 - strategische Rijk-regio agenda

Ontwerpbesluit

De staten der provincie Zeeland,
gelezen het voorstel van Gedeputeerde Staten van 5 mei 2026, nr. 823473;

besluiten:

in te stemmen met het verder uitwerken van de huidige schets van een Strategische Agenda naar een definitieve Strategische Agenda, met inachtneming van de meegegeven opmerkingen in de beraadslagingen van de commissiebehandeling d.d. 26-3-2026, die later dit jaar aan alle regionale partijen kan worden aangeboden.